

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

- створити системи постійного державного моніторингу виконання фондовими біржами вимог щодо здійснення операцій з цінними паперами в режимі реального часу (он-лайн);

- розробити та прийняти акти законодавства, що забезпечували б ефективну протидію маніпулюванню на ринку цінних паперів.

Щодо посилення повноважень та відповідальності регулятора необхідно забезпечити:

- надання повноважень Державній комісії з цінних паперів та фондового ринку з метою захисту прав інвесторів звертатись до суду з позовом про зупинення видаткових операцій по банківських рахунках суб'єкта господарювання у разі виявлення ознак правопорушення на ринку цінних паперів;

- надання повноважень Державній комісії з цінних паперів та фондового ринку при виявленні порушень законодавства під час здійснення реорганізації акціонерних товариств звертатись з позовами до цих акціонерних товариств про відновлення становищ, що існувало до порушення;

- звільнення Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від сплати державного мита при подачі заяв (скарг) до суду;

- надання Державній комісії з цінних паперів та фондового ринку повноважень щодо виявлення осіб, під контролем яких перебувають учасники ринку цінних паперів відповідно до міжнародних стандартів, а також на здійснення систематичних перевірок відомостей щодо таких осіб.

Для удосконалення порядку саморегулювання на фондовому ринку необхідно забезпечити:

- встановлення на законодавчому рівні принципів роботи органів управління СРО;

- встановлення відповідності саморегулюючої організації державному регулятору та членам СРО, а також визначення меж і умов відповідальності СРО;

- надання саморегулюючим організаціям додаткових повноважень згідно з вичерпним переліком, зокрема щодо отримання звітності від професійних учасників фондового ринку та їх аналізу, проведення предліцензійної перевірки кандидатів на отримання ліцензії на провадження діяльності на фондовому ринку, погодження рекламних матеріалів професійних учасників тощо.

- формування змісту обов'язкового нормативного забезпечення здійснення саморегулюючими організаціями перевірок дотримання професійними учасниками фондового ринку правил та стандартів професійної діяльності на фондовому ринку;

Для популяризації фондового ринку необхідно:

- запровадити порядок широкого інформування громадян про їх права та можливості на фондовому ринку для інвестування особистих заощаджень;

- розробити та затвердити типові освітні програми для керівників місцевих органів державної влади та органів місцевого самоврядування, акціонерних товариств та потенційних емітентів цінних паперів, громадян;

- запровадити систематичне відображення у засобах масової інформації освітніх та навчальних програм з питань законодавчого регулювання корпоративного управління, прав та обов'язків акціонерів;

- удосконалити систему підготовки спеціалістів, що працюють на ринку цінних паперів.

- визначити цільову аудиторію з метою проведення заходів, спрямованих на пропагування серед заселення умов та порядку участі громадян у здійсненні правочинів на фондовому ринку, а також розробити методичні рекомендації

щодо проведення заходів для кожної з цільових груп;

- провести соціологічне опитування та відповідний аналіз отриманих даних з метою виявлення причин відсутності довіри широких верств населення до фондового ринку;

- забезпечити підготовку і видання спеціального популярного видання про функціонування фондового ринку (абетка) та розповсюдження його через бібліотеки;

- забезпечити створення спеціальної Веб-сторінки - порталу з питань фондового ринку (про роботу інституційних інвесторів, як купити або продати цінний папір, як отримати дивіденди та ін.).

Таким чином підводячи підсумок усьому вище сказаному, можна зробити висновок, що деякі механізми регулювання країн з розвинутим фондовим ринком можна використовувати Україні, але для початку треба вирішити ряд питань, які представлені вище.

СПИСОК ИСТОЧНИКОВ:

6. Павлов В.І., Кривов'язюк І.В., Цінні папери в Україні. Навчальний посібник. Київ, Кондор, 2008. – 400с.

7. Румянцева З. Вдосконалення законодавства фондового ринку України / З. Румянцева // Цінні папери України - 2009 - № 4 - С. 9.

8. Рубцов Б.Б. Зарубежные фондовые рынки: инструменты, структура, механизм функционирования/ Б.Б. Рубцов. — М.: Инфра – М, 1996. — 304 с.

9. Савицька О.І., Фурсова А.А. Проблеми та перспективи розвитку фондового ринку України / О.І. Савицька, А.А. Фурсова // Економіка і регіон. – 2010. - № 2. – С. 136-138.

РЕЗЮМЕ

У статті розглянуті механізми регулювання фондового ринку країн з розвинутою економікою, а також запропоновані заходи щодо удосконалення регулювання та нагляду на фондовому ринку України.

Ключові слова: фондовий ринок, державне регулювання, механізм регулювання, Державна комісія, цінні папери.

РЕЗЮМЕ

В статье рассмотрены механизмы регулирования фондового рынка стран с развитой экономикой, а также предложены меры по совершенствованию регулирования и надзора на фондовом рынке Украины.

Ключевые слова: фондовый рынок, государственное регулирование, механизм регулирования, Государственная комиссия, ценные бумаги.

SUMMARY

The article describes the mechanisms of regulation of the stock market developed economies, and proposed measures to improve the regulation and supervision of the stock market of Ukraine.

Keywords: stock market, government regulation, regulatory mechanism, State commission, stock paper

УСТЕЦКИЙ КРАЙ КАК ВАЖНАЯ ПРОМЫШЛЕННАЯ ОБЛАСТЬ ЧЕШСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Радвановский З., Университет имени Яна Евангелиста Пуркине в Усти-на-Лабе, Чешская Республика

Устецкий край расположен на северо-западе Чешской Республики. Северо-западная граница является также границей с Федеративной Республикой Германия и федеральной землей Саксония. На северо-востоке Устецкий край граничит с Либерецким краем, на западе с Карловарским и небольшой частью Пльзеньского края, а на юго-востоке со Среднечешским краем.

Устецкий край выделяется своей разнообразностью, как с точки зрения природных условий, так и со стороны экономической структуры, плотности населения и состояния окружающей среды. Экономическое значение региона исторически основано на минеральных богатствах, особенно крупных месторождениях бурого угля, которые лежат близко к поверхности. Буроугольный бассейн находится под

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

склонами Рудных гор, и простирается от Усти-над-Лабем до Кадань. Другим важным добываемым сырьем в регионе, являются значительные запасы качественного стекольного и литейного песка, а также строительного камня. Край состоит из четырех областей, которые значительно отличаются друг от друга. Одна из областей характеризуется высокоразвитым промышленным производством, которое сосредоточено в предгорьях (район Хомутов, Мост, Теплице, и частично Усти-над-Лабем). Сектор играет важную роль в энергетике, добычи угля, машиностроение, химической и стекольной промышленности. Следующие области это Литомержице и Лоуни, которые известны производством хмеля и овощей. Прежде всего Полаби и Поохржи являются знаменитыми плодоводческими областями, называемыми еще Сад Чехии. Отличную репутацию имеет и виноград выращенный в Литомержице. В последние годы и область Мостецка стала известной виной областью, где виноград выращивается в основном на земле, культивированной после добычи бурого угля. Район Рудных гор очень малонаселенная горная цепь с ограниченной хозяйственной деятельностью, а Дечинская область однозначно не является ни областью с концентрацией тяжелой промышленности, ни сельскохозяйственной областью. Её северная часть Шлукновско, за счет своей удаленности и труднодоступности от центральной части страны, является обычной периферийной территорией.

Устецкий край разделен на семь округов (Дечин, Хомутов, Литомержице, Лоуни, Мост, Теплице и Усти-над-Лабем), и живет в нем около 800 000 жителей, он занимает пятое место в стране. Плотность населения (157 жителей/км²) выше, чем в среднем по стране (134 жителей/км²). Более густонаселена область подрудногогорского буроугольного бассейна, менее - область Рудных гор и районов Лоуни и Литомержице, где в основном встречаются небольшие сельские поселения. Крупнейшим населенным пунктом региона является город Усти-над-Лабем с почти 100 000 жителей. Характерной особенностью региона является относительно молодое население, средний возраст которого составляет 40 лет.

Промышленная деятельность имела, и по сей день имеет негативное влияние на качество окружающей среды. Сильно развернувшаяся поверхностная добыча ископаемых значительно повредила природный ландшафт края, который постепенно восстанавливается очень дорогостоящей культивацией. В последнее десятилетие произошли заметные улучшения, связанные с уменьшением количества выбросов, но область по-прежнему воспринимается как регион с наиболее поврежденной окружающей средой в ЧР. В области трудоустроено около 362 000 человек, большинство из которых работают в перерабатывающей промышленности. Снижение добычи угля, реструктуризация предприятий, ослабление производства и сельского хозяйства являются результатом высокого уровня безработицы в Устецком крае.

Тем не менее, Устецкий край в настоящее время относится к наиболее важным промышленным территориям Чешской Республики. В области представлены все основные отрасли промышленности, некоторые имеют значительную долю в целом по стране. К главным отраслям промышленности по-прежнему традиционно относится добыча бурого угля (75% производства в Чешской Республике) и связанное с ним производство электроэнергии (50% энергии произведено в Чешской Республике). Регион имеет долю в производстве около 9,5% по Чешской Республике.

В производстве электроэнергии Устецкий край занимает ключевую позицию в стране. Почти все электростанции (Прунержов I и II, Тушимиде, Почерады и Ледвице) расположены в западной части края, и были построены в шестидесятых и семидесятых годах прошлого века. Помимо производства электроэнергии развивается и производство тепла (Теплоцентральный Трмице или Коморжаны). Особенностью является производство тепла в Дечине, который использует геотермальный источник огромного подземного озера, температура которого достигает 32 градусов.

Химическая промышленность развивалась на основе сырья (угля) и достаточном количестве воды (реки Эльбы). Крупнейшим химическим предприятием в крае в настоящее время является Чешская нефтеперерабатывающая компания Залужи-Литвинов, которая обрабатывает сырую нефть. Один из старейших заводов химической промышленности в стране - Ассоциация химического и металлургического производства в Усти-над-Лабем, производит продукты неорганической химии, синтетических смол, красителей и искусственных сапфиров. На реке Эльбе в Ловосице был построен завод по производству удобрений Lovochemie.

Несмотря на то, что машиностроение не является традиционным как в других регионах, тем не менее, здесь есть несколько крупных компаний. Обрабатывающие машины производит завод в Варнсдорфе. Специализированное производство шариковых подшипников осуществляется на заводе в Клаштерци над Охржи. Промышленная арматура изготавливается в Усти-над-Лабем. Крушногорский машиностроительный завод Коморжаны осуществляет производство и обслуживание большого горно-шахтного оборудования. В Лоуны находится два инженерных завода, один предназначен для ремонта вагонов, другой производит составляющие для легковых автомобилей. В Подборжанах появился новый завод, так называемый завод белой бытовой техники (холодильники, стиральные машины и т.д.) бренда Candy.

Хорошие сырьевые условия в регионе есть и у промышленности строительных материалов, стекла и керамики. В Чижковице у Ловосиц есть цементный завод французской компании Lafarge. В Теплице традиционно работает, под названием AGC (Asahi Glass Company), компания по производству строительного стекла и стекла для автомобильной промышленности. В компании «Чешский фарфор» в Дуби около Теплице производится фарфор с типичным синим узором.

В 1998 году Чешская Республика стала поддерживать развитие промышленных зон. Сегодня список таких поддерживаемых государством зон содержит 58 мест, большинство из которых находится только в Устецком крае. Промышленные зоны делятся на две категории:

1. Стимулируемые - они привязаны к конкретному инвестору
2. Развивающиеся – не имеющие конкретного инвестора

Чешская Республика является привлекательной для иностранных инвесторов по нескольким причинам:

- ▶ позиции страны в Центральной Европе - относительная близость к рынкам стран Западной и Восточной Европы
- ▶ членство страны в НАТО и Европейском Союзе
- ▶ уменьшен риск незаконного копирования марок и патентов, нежели чем в Азии
- ▶ имеются высшие технические учебные заведения (но отмечается недостаток студентов)
- ▶ достаток квалифицированной рабочей силы

Кроме промышленных зон в Чехии с 2003 года растут также технологические и сервисные центры. Речь идет о инвестициях развивающих человеческий капитал. Эти инвестиции в основном используются в качестве мотивации для студентов высших учебных заведений. С помощью сотрудничества вузов с новым инвестором предполагается увеличить относительно низкую, до настоящего времени, долю результатов научных исследований в промышленном производстве.

Наиболее важными иностранными инвесторами в Чешской Республике и в Устецком крае являются немецкие и японские компании, которые имеют более чем 50% от общего объема иностранных инвестиций. Немецкие и японские инвестиции в основном направлены в автомобильную промышленность и бытовую электронику, в меньшей степени в химию и машиностроение. Чешская Республика убедительно лидирует между странами Центральной и Восточной Европы в размещенных японских инвестициях. Другими странами, инвестирующими в Устецкий край, являются США, Италия, Бельгия, Китай, Дания и другие. Страны Восточной Европы и СНГ являются лишь поставщиками дешевой и низкоквалифицированной рабочей силы для этих компаний и сборочных заводов. Промышленная зона ни в Чехии, ни в крае пока инвесторами полностью не занята. Процент занятости зависит от привлекательности отдельных мест. Также можно проследить непосредственную связь с уровнем развития транспортной инфраструктуры.

В связи с этим, в Устецком крае важное место занимают транспортные связи с Европейским Союзом. От пересечения границы Циновец тянется важная международная автомобильная трасса E55 и автомагистраль D 8, которая соединена с автострадой в Германии. Другой важный маршрут ведет с Карловарского края вдоль Рудных гор до северной части Либерецкого края. Основным международным маршрутом является также железнодорожная линия из Федеративной Республики Германии через Усти-над-Лабем в Прагу. Река Эльба является наиболее важным водным путем в Чешской Республике и предоставляет переправы в Гамбург, порт в Северном море.

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

Автомагистраль D8, железнодорожный коридор Дечин-Прага и река Эльба являются частью IV. Европейского коридора, соединяющего север и юг Европы. Используя экономический потенциал Устецкого края, была разработана и трубопроводная транспортировка, которая является одним из наиболее эффективных и дешевых видов перевозок. Гонку Chemopetrol Литвинов заканчивает чешская ветка нефтепровода Дружба. Через область проходит северная ветвь газопровода. Химические заводы в Залужи у Литвинова также связаны с немецким городом Белен/Böhlen.

Таким образом, Устецкий край является весьма перспективным местом для размещения инвестиций и привлечения партнеров для возможного сотрудничества.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОЇ МОТИВАЦІЇ КОРУПЦІЙНИХ ПРОЯВІВ ЯК ЗАГРОЗА КОНКУРЕНТНОМУ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Радіца О.А., Науковий співробітник РФ НІСД у м. Львові¹

Корупція як стримуючий фактор соціально-економічного розвитку країни переросла у глобальну економічну проблему в кінці ХХ століття. За оцінками Світового банку, щорічний обсяг хабарів в світі складає більше 1 трлн дол. США, що порівнюється до обсягу ВВП таких країн як Південна Корея, Мексика, Росія, Канада, Індія [1]. Безперечно корупція є проблемою, розв'язання якої для багатьох країн незалежно від рівня розвитку надзвичайно актуальне. Повною мірою це стосується України, високий рівень корумпованості якої визнано її політичним керівництвом, законодавчими органами, вітчизняними та зарубіжними аналітиками, міжнародними інституціями.

Корупція в сучасних умовах стала чинником, який загрожує національній безпеці і конституційному ладу України. Це явище негативно впливає на різні сторони суспільного життя: економіку, політику, управління, соціальну і правову сфери, громадську свідомість, міжнародні відносини. Корумповані відносини все більше вітісняють правові, етичні відносини між людьми, із аномалії поступово перетворюються у норму поведінки, інституціоналізуються у формі законодавчої, організаційної, нормативно – розпорядчої.

Вивчення проблеми корупції на Заході стало більш популярне у 1980 - х рр. Визначення корупції за Б.В. Робертса розкриває соціальну спрямованість цього явища [2]. Схоже соціальне спрямування корупційних проявів знайшло відображення у визначенні Дж. Найя [3], де зроблено акцент на характеристиці корупції як процесу. Наведеному визначенню властиві певні недоліки, тому що відносить корупцію до завершального етапу - протиправних вчинків, здійснених особою лише для задоволення власних потреб, тоді як на нашу думку, порушення службових обов'язків може здійснюватись особою з метою задоволення потреб інших осіб в обмін на матеріальні чи нематеріальні блага. Д. Шнайдер розглядає проблему виникнення корупції з позиції законодавства, на його думку корупція виникає як і через недоліки та прогалини у законодавстві, так і як в наслідку складних та важких для виконання на практиці норм права [4, с. 583].

Можна припустити, що саме законодавство спричиняє корупцію, і чим більше витрати особи при дотриманні законодавства, тим більше можливостей та стимулів для розвитку корупції. Корупцією може бути наділена будь-яка особа, яка має дискреційні повноваження для розподілу ресурсів, які їй не належать, але перебувають у розпорядженні даної особи (депутат, суддя, державний службовець, працівник правоохоронних органів, адміністратор, лікар, декан, ректор і т.д.). У визначенні Є. Невмежицького, М. Камлика, акцент зроблений на суспільних, правових, психологічних характеристиках цього явища [5, с. 5]. Ю. Комісарчук, М. Кириченко, В. Мельник вважають [6], що хоча поняття корупції достатньо широко обгрунтоване, враховує специфічні особливості окремих економічних і соціальних систем, часто відображають лише окремі сторони об'єкта, що вивчається.

Термін «корупція» не має однозначного походження [7]. Окремі дослідники пов'язують його етимологію з латинським словом «corruptio» - яке перекладається як «підкуп, продажність громадських і політичних діячів». Інші вважають, що цей термін виник унаслідок поєднання латинських слів «corruptio» - кілька учасників, пов'язаних одними цілями, та «impetere» - ламати, пошкоджувати, порушувати. Питанням корупції займалися науковці у різних сферах, але часто відображають лише окремі аспекти об'єкта, який вивчають. Корупція є складним соціально-економічним і політико-правовим явищем, яке на даний момент, не має єдиного чіткого визначення. На нашу думку, доцільно розглядати корупцію виокремивши її складові (економічну, політичну, моральну, правову), а також визначивши ознаки притаманні економіці з корупцією. В аспекті подолання цього явища, корупцію часто пов'язують з поняттям лобізм, який використовують для вираження, представництва та захисту інтересів окремих груп, які не мають впливу на прийняття державних рішень в силу різних причин (національні меншини, мало забезпечені верстви населення і т.д.) [8]. Лобізм покликаний забезпечувати права та доступ до влади громадськості, створювати правову державу та об'єднувати осіб по інтересам в суспільстві.

Узагальнюючі наведені підходи до трактування корупції, хочемо зазначити, що економічна складова корупції полягає у створенні нелегальних економічних відносин між суб'єктами наділеними дискреційними повноваженнями з метою отримання ними економічної ренти. Політична складова корупції виявляється у девіантній поведінці посадової особи з метою захоплення влади, отримання додаткових переваг на службі, використовуючи ресурсний потенціал країни. Соціальна складова корупції проявляється в негативному впливі на рівень ефективності функціонування суспільства шляхом руйнації державно-правових механізмів захисту національних інтересів та зазіхання на життєво важливі інтереси населення. Корупція з моральної точки зору є анти суспільним явищем, так як дозволяє збільшувати добробут окремих верств населення незаконним шляхом, обмежуючи при цьому права інших осіб. Корупція принижує правила етики, моральної поведінки в суспільстві, сприяє росту злочинності та нівелює цінність праці.

На нашу думку, більш точним є не визначення корупції як окремого явища, а дослідження корупційних взаємовідносин як поведінки індивіда основною метою якого є максимізація корисності шляхом отримання невиробничого доходу за рахунок використання ресурсів які не належать цьому індивіду, але перебувають у його розпорядженні. На нашу думку, доцільно розглядати корупцію не як окреме явище, а як систему взаємовідносин між суб'єктами економіки. Корупційний ринок – це система економічних відносин в державі між громадянами, господарюючими суб'єктами та державними чиновниками, які отримують хабарі за виконання чи невиконання ними своїх посадових зобов'язань. Об'єктами корупційних ринкових відносин виступають: наявні у суб'єкта корупційного ринку майнові права або обов'язки (споживчі блага, пільги, субсидії, послуги, матеріальні вигоди). Суб'єктами корупційного ринку є економічні агенти наділені дискреційної владою над розподілом не належних їм ресурсів або благ (державні службовці, судді, депутати, особи уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, особи, які надають публічні послуги,), а також фізичні та юридичні особи, які надають державним чиновникам винагороду за отримані блага (ресурси). В залежності від стадії обміну результатами праці суб'єкти ринку умовно поділяються на два види: виробники і споживачі [9, с. 122]. Виробниками на корупційному ринку є державні службовці, які виступають як продавці корупційних послуг споживачам, які отримують ці послуги. Інструментом здійснення або ціною корупційної послуги може виступати хабар, який розглядається як незаконний економічний прибуток державного чиновника.

Корупційний ринок за своєю природою схожий на ринок монопольного продавця. Кількість осіб, здатних продати корупційну послугу мало, а покупців може бути багато. У цій системі діють маркетингові прийоми ціноутворення, починаючи від агентських винагород посередників і надання розстрочки платежів (при оформленні «липової» інвалідності можливе внесення першого платежу і подальші виплати за рахунок пенсії), сезонних знижок за покупку поза сезоном (хабарі за отримання іспитів і заліків на початку семестру значно нижче, ніж в період сесії) до знижок масовому покупцеві (хабарі за отримання іспитів і заліків групою студентів нижче, ніж в індивідуальному порядку). Економічна рента розглядається як плата за ресурси понад максимальну величину альтернативних витрат при використанні цих ресурсів. Під ренторієнтованою поведінкою розуміються зусилля, направлені на здійснення державного втручання в